

– PSZICHOLÓGIA
ALAPKÉPZÉSI SZAK

Képzési terület:	bölcsészettudomány
Indított szakirányok:	–
Képzési ciklus:	alap
Képzési forma (tagozat):	nappali
A szakért felelős kar:	Bölcsészettudományi Kar
Képzési idő:	6 félév
Az oklevélhez szükséges kreditek száma:	180
Az összes kontakt óra száma	min. 1785 kontakt óra + a szabadon választható tárgyak óraszám
Szakmai gyakorlat ideje, kreditje, jellege:	–
Szakfelelős:	Prof. Dr. Münnich Ákos

A SZAK KÉPESÍTÉSI ÉS KIMENETI KÖVETELMÉNYEI:

1. **Az alapképzési szak megnevezése:** pszichológia (Psychology)
2. **Az alapképzési szakon szerezhető végzettségi szint és a szakképzettség oklevélben szereplő megjelölése**
 - végzettségi szint: alap- (baccalaureus, bachelor; rövidítve: BA-) fokozat
 - szakképzettség: viselkedéselemző
 - a szakképzettség angol nyelvű megjelölése: Human Behavior Analyst
3. **Képzési terület:** bölcsészettudomány
4. **A képzési idő félévekben:** 6 félév
5. **Az alapfokozat megszerzéséhez összegyűjtendő kreditek száma:** 180 kredit
 - a szak orientációja: kiegyensúlyozott (40-60 százalék)
 - a szakdolgozat a műhelymunkákból készített portfólió, amelyhez rendelt kreditérték: 4 kredit
 - a szabadon választható tantárgyakhoz rendelhető minimális kreditérték: 10 kredit
6. **A szakképzettség képzési területek egységes osztályozási rendszere szerinti tanulmányi területi besorolása:** 311
7. **Az alapképzési szak képzési célja és a szakmai kompetenciák**

A képzés célja viselkedéselemző szakemberek képzése, akik a pszichológia tudomány elméleti alapismereteinek és alapvető módszereinek birtokában - szakmai vezetés mellett - alkalmasak a pszichológia alkalmazott ágaiban feladatok ellátására. A képzés során olyan készségeket és technikákat sajátítanak el, amelyek révén alapfokon képessé válnak az egyének, a csoportok és szervezetek megismerésére, illetve fejlesztésére. Felkészültek tanulmányaik mesterképzésben történő folytatására.

7.1. Az elsajátítandó szakmai kompetenciák

7.1.1. A viselkedéselemző

a) tudása

- Ismeri a filozófiatörténet, társadalmi ismeretek, kommunikáció, informatika, könyvtárismeret, alapozó elméleti tárgyak (bevezetés a pszichológiába, a pszichológia főbb területei; a pszichológia biológiai alapjai) bevezető elméleteit.
- Ismeri a társadalomlélektan (szociális megismerés, attitűdszerveződés, kognitív stílus, egyéni és társadalmi nézetrendszerek, társas viselkedés, segítő és agresszív viselkedés, szociális szerep, társadalmi identitás) legfontosabb szakkifejezéseit és jelenségeit, az európai identitás alakulásának alapvető szövegeit, kontextusait.
- Ismeri a pszichológia jellemző írásbeli és szóbeli, tudományos és közéleti, népszerűsítő műfajait és azok szabályrendszerét.
- Átlátja a szövegek és kulturális jelenségek befogadásának bevett eljárásait, az értelmezés szakmailag elfogadott kontextusait.
- Megfelelő ismeretekkel rendelkezik a pszichológia fő jellemző kutatási kérdéseinek elemző és értelmezési területein.

- Tisztában van azzal, hogy a viselkedéselemző képességgel milyen munkavállalási lehetőségei vannak, és e munkakörökre milyen előírások és szabályok érvényesek.
- Szakterületéhez szükséges szinten ismer legalább egy idegen nyelvet, különös tekintettel a szakterminológiára.
- Tisztában van azzal, hogy a szakképzettséggel ellátható feladatkör a pszichológus-asszisztensi munkakörnek felel meg.

b) képességei

- Képes értelmezni a pszichológiai jelenségeket, és ismeri a pszichológia tudományának történelmi beágyazottságát.
- Képes az ok-okozati összefüggések meglátására, logikus gondolkodásra, összefoglaló elemzések elkészítésére.
- Képes az emberi viselkedés differenciált észlelésére és a helyzetek hatékony felismerésére.
- Képes szakember irányítása mellett egyszerűbb tesztek felvételére és kiértékelésére.
- Képes alkalmazni a modern prezentációs eszközöket és önálló prezentációt tartani a különböző szakspecifikus területeken.
- Képes értelmezni, hogy melyek azok a feladatok, amelyeket szakmai kompetenciájával lefed, és ezt a hatáskört nem lépi át.

c) attitűdje

- Képes a kooperatív együttműködésre, csoportos feladatok megoldására.
- Érzékenységet és érdeklődést mutat a pszichológiai jelenségek és problémák meglátására.
- Rendelkezik hatékony kommunikációs és problémamegoldó készséggel.
- Emberi kapcsolataiban etikus és humánus viselkedés jellemzi.
- Rendelkezik ismeretei alkalmazása során empátiával, toleranciával, rugalmassággal, kreativitással.
- Rendelkezik egyéni munkájában reális önismerettel, önértékeléssel, sikerorientáltsággal.
- Elfogadja és a gyakorlatban is megvalósítja az egészségmegőrző szemléletet és életvitelt.

d) autonómiája és felelőssége

- Rendelkezik a másokkal való szakmai és szakmaközi együttműködés képességével.
- Rendelkezik a szakmai önképzés képességével, valamint a folyamatos személyiségfejlődés és fejlesztés igényével.
- Rendelkezik a kezdeményezés, az önálló és közösségi döntéshozatal képességeivel.
- Rendelkezik egyéni és közösségi felelősségtudattal, felelősségvállalással.
- Felelősséget vállal az elvégzett munkáiért, tudatában van azok lehetséges következményeinek.
- Tudatosan képviseli a közösségszervezés módszereit, ismereteit, és elfogadja más tudományágak eltérő módszertani sajátosságait.
- Felelősséget vállal a rábízott csoportok, közösségek fejlesztési tevékenységei területén.
- Tudatosan és felelősen képviseli, hogy végzettségével nem lépi át saját kompetenciájának határait, és ezen kívül eső feladatot nem vállal.

8. Az alapképzés jellemzői

8.1. Szakmai jellemzők

8.1.1. A szakképzettséghez vezető tudományágak, szakterületek, amelyekből a szak felépül:

- általános kompetenciákat fejlesztő bölcsészettudományi és társadalomtudományi ismeretek [filozófiatörténet, társadalmi ismeretek, kommunikáció, informatika, könyvtárismeret, valamint szakspecifikus elméleti alapozó tárgyak (bevezetés a pszichológiába, a pszichológia főbb területei, a pszichológia biológiai alapjai), szakterület gyakorlati készséget fejlesztő ismeretei (általános és pszichológiai statisztika)] 25-35 kredit;
- általános szakterületi ismeretek, alaptudományi tanulmányok (kísérleti és általános lélektan észlelési folyamatok, a figyelem kognitív és aktivációs vonatkozásai, a tanulás elméletei, az emlékezet kognitív modelljei, a képzelet, a gondolkodás törvényszerűségei, motiváció és emóció 80-85 kredit;
evolúciós pszichológia és fejlődéslélektan – evolúciós modellek, fejlődéslélektani modellek, kognitív és szenzomotoros fejlődés, beszédfejlődés, érzelmi és morális fejlődés, szociális megismerés és szociális kompetencia, szocializáció, kötődés, én-tudat fejlődése, identitás;

személyiséglélektan – személyiségelméletek, modellek, egyszerű diagnosztikai eszközök és alkalmazásuk; társadalomlélektan – szociális megismerés, attitűdszerveződés, kognitív stílus, egyéni és társadalmi nézetrendszerek, társas viselkedés, segítő és agresszív viselkedés, szociális szerep, társadalmi identitás);

- határtudományok és kutatómódszertan (pszichofiziológia, neurológia, társadalmi és bölcsészettudományi tanulmányok; differenciált tudományági kutatómódszertan) 50 kredit;
- a pszichológia alkalmazása és története (a pszichológia alkalmazott területeinek rendszere és módszertana - vezetéspszichológia, iskolapszichológia, a tanácsadás pszichológiája, egészségpszichológia, klinikai pszichológia, pszichoterápia; pszichológiatörténet; pszichológus etika és jogi ismeretek) 5-10 kredit.

8.2. Idegennyelvi követelmény

Az alapközzet megszerzéséhez egy idegen nyelvből államilag elismert, középfokú (B2), komplex típusú nyelvvizsga vagy azzal egyenértékű érettségi bizonyítvány vagy oklevél szükséges.

A PSZICHOLÓGIA ALAPSZAK TANTERVE

(összesen 180 kredit, min. 1785 kontakt óra + a szabadon választható tárgyak óraszama)

I. ÁLTALÁNOS KOMPETENCIÁKAT FEJLESZTŐ BÖLCSESZETTUDOMÁNYI ÉS TÁRSADALOMTUDOMÁNYI ISMERETEK

(30 kredit, 465 óra)

1. Alapozó ismeretek

(10 kredit, 165 óra)

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTAT00011BA	Filozófiatörténet	2	koll.	2	–	1.
BTPS1040BA	Társadalomismeret: kultúra és szocializáció	2	koll.	2	–	2.
BTPS1030BA	A kommunikáció elmélete és gyakorlata	2	koll.	2	–	1.
BTPS1210BA	Számítástechnika 1.	2	gyj.	2	–	1.
BTPS1220BA	Számítástechnika és könyvtárismeret	3	gyj.	2	Számítástechnika 1.	2.

2. Szakspecifikus elméleti alapozó tárgyak

(8 kredit, 120 óra)

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTPS1020BA	Bevezetés a pszichológiába (szakmai szocializáció)	2	gyj.	2	–	1.
BTPS1010BA	A pszichológia főbb területei (elméleti alapok)	2	koll.	2	–	1.
BTPS1110BA	Biológiai alapok 1.	2	koll.	2	–	1.
BTPS1120BA	Biológiai alapok 2.	2	koll.	2	Biológiai alapok 1.	2.

3. Szakterület gyakorlati készséget fejlesztő ismeretei

(12 kredit, 180 óra)

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTPS2010BA	Matematikai alapok	2	koll.	2	-	1.
BTPS2020BA	Pszichológiai statisztika 1. (paraméteres eljárások)	2	gyj.	2	Matematikai alapok	2.
BTPS2030BA	Pszichológiai statisztika 2. (nemparaméteres eljárások)	2	gyj.	2	Pszichológiai statisztika 1.	3.
BTPS2040BA	Pszichológiai statisztika 3. (többváltozós statisztika)	2	koll.	2	Pszichológiai statisztika 1.	4.
BTPS1230BA	Módszertan 1. (kísérleti tervezés)	2	gyj.	2	Pszichológiai statisztika 1.	3.

BTPS1240BA	Módszertan 2. (kvalitatív módszerek)	2	gyj.	2	Pszichológiai statisztika 1.	4.
------------	--------------------------------------	---	------	---	------------------------------	----

II. Általános szakterületi ismeretek, alaptudományi tanulmányok

(összesen 80 kredit, 690 óra)

Kísérleti és általános pszichológia

(20 kredit, 180 óra)

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTPS1130BA	Kognitív idegtudományi alapok	2	koll.	2	Biológiai alapok 2.	3.
BTPS2210BA	Kísérleti és általános pszichológia 1.	2	koll.	3	Biológiai alapok 1.	2.
BTPS2220BA	Kísérleti és általános pszichológia 2.	2	koll.	3	Biológiai alapok 1.	3.
BTPS2230BA	Kísérleti és általános pszichológia 3.	2	koll.	3	Biológiai alapok 1., A pszichológia főbb területei	4.
BTPS2240BA	Kísérleti és általános pszichológia 4.	2	koll.	3	Kísérleti és általános pszichológia 2.	3.
BTPS2250BA	Kísérleti és általános pszichológia gyakorlat	2	gyj.	3	Kísérleti és általános pszichológia 1.	3.
BTPS2260BA	Kísérleti és általános pszichológia műhelymunka	-	gyj.	3	Kísérleti és általános pszichológia 3., Kísérleti és általános pszichológia 4.	5.

Evolúciós pszichológia és fejlődéslelektan

(21 kredit, 180 óra)

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTPS2110BA	Evolúciós pszichológia 1.	2	koll.	3	A pszichológia főbb területei	3.
BTPS3240BA	Evolúciós pszichológia 2.	2	koll.	3	Evolúciós pszichológia 1.	5.
BTPS2120BA	Fejlődéslelektan 1.	2	koll.	3	–	1.
BTPS2130BA	Fejlődéslelektan 2.	2	koll.	3	Fejlődéslelektan 1.	2.
BTPS2140BA	Fejlődéslelektan 3.	2	koll.	3	Fejlődéslelektan 2.	3.
BTPS2150BA	Fejlődéslelektan gyakorlat	2	gyj.	3	Fejlődéslelektan 1.	2.
BTPS2160BA	Fejlődéslelektan műhelymunka	-	gyj.	3	Fejlődéslelektan 3.	5.

Személyiséglelektan

(21 kredit, 180 óra)

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTPS2310BA	Személyiséglelektan 1.	2	koll.	3	–	1.
BTPS2320BA	Személyiséglelektan 2.	2	koll.	3	Személyiséglelektan 1.	2.
BTPS2330BA	Személyiséglelektan 3.	2	koll.	3	Személyiséglelektan 2.	3.
BTPS2340BA	Személyiséglelektan 4.	2	koll.	3	Személyiséglelektan 3.	4.

BTPS2350BA	Személyiséglélektan gyakorlat	2	gyj.	3	Személyiséglélektan 2.	3.
BTPS2360BA	Személyiséglélektan diagnosztika	2	gyj.	3	Személyiséglélektan 3., Személyiséglélektan gyakorlat	4.
BTPS2370BA	Személyiséglélektan műhelymunka	-	gyj.	3	Személyiséglélektan 3., Személyiséglélektan gyakorlat	5.

Társadalomlélektan**(18 kredit, 150 óra)**

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTPS2410BA	Szociálpszichológia 1.	2	koll.	3		1.
BTPS2420BA	Szociálpszichológia 2.	2	koll.	3	Szociálpszichológia 1.	2.
BTPS2430BA	Szociálpszichológia 3.	2	koll.	3	Szociálpszichológia 2.	3.
BTPS2430BA	Szociálpszichológia 4.	2	koll.	3	Szociálpszichológia 1., Szociálpszichológia 2.	4.
BTPS2450BA	Kísérleti szociálpszichológia	2	gyj.	3	Szociálpszichológia 2.	5.
BTPS2460BA	Szociálpszichológia műhelymunka	-	gyj.	3	Szociálpszichológia 2.	6.

III. Határtudományok és kutatómódszertan
(összesen 50 kredit, min. 480 óra)**Szakdolgozat (műhelymunkákból készített portfólió)****(4 kredit)**

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTPS5000BA	Szakdolgozat	-	diplomatervj egy	4		6.

Biológiai és kognitív modul**(választandó minimum 6 kredit)**
(min. 60 óra)

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTPS3010BA	Megismerési folyamatok pszichofiziológiája	2	koll.	3	Általános pszichológia gyakorlat	5.
BTPS3020BA	Megváltozott tudati állapotok	2	gyj.	3	Általános pszichológia gyakorlat	5.
BTPS3150BA	Pszicholingvisztika	2	koll.	3	Általános pszichológia 4.	4.

Társadalmi modul**(választandó minimum 9 kredit)**
(min. 90 óra)

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
-----	----------	-----	-------	--------	-------------	-------

BTPS3110BA	Bevezetés a gazdaságpszichológiába	2	koll.	3	Szociálpszichológia 2.	6.
BTPS3120BA	Egészségpromóció	2	gyj.	3	Személyiséglélektan 1. és Személyiséglélektan 2.	3.
BTPS3130BA	Segítő kapcsolatok	2	gyj.	3	Személyiséglélektan 3. és Személyiséglélektan gyakorlat	5.
BTPS3140BA	Sportpszichológia	2	koll.	3	Személyiséglélektan 1.	4.

Választható alaptudományi tanulmányok (választandó minimum 6 kredit)

(min. 60 óra)

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTPS3210BA	Kísérleti és általános pszichológia 5.	2	koll.	3	Kísérleti és általános pszichológia gyakorlat	5.
BTPS3220BA	Személyiséglélektan 5.	2	koll.	3	Személyiséglélektan 4. és Személyiséglélektan gyakorlat	6.
BTPS3230BA	Szociálpszichológia 5.	2	koll.	3	Szociálpszichológia 2.	6.
BTPS3250BA	Fejlődéslélektan 4.	2	gyj.	3	Fejlődéslélektan 3. és Fejlődéslélektan gyakorlat	5.
BTPS3260BA	A neuropszichológia alapjai	2	koll.	3	Kísérleti és általános pszichológia 4., Kísérleti és általános pszichológia gyakorlat, Biológiai alapok 1., 2., Kognitív idegtudományi alapok	6.
BTPS4310BA	Módszertan 3. (kvantitatív módszerek)	2	gyj.	3	Pszichológiai statisztika 1.	5.
BTPS4320BA	Módszertan 4.	2	gyj.	3	Számítástechnika és könyvtárismeret	6.

Klinikai és egészségpszichológia

(választandó minimum 7 kredit)

(min. 90 óra)

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTPS4010BA	Klinikai és egészséglélektan 1.	2	koll.	3	Személyiséglélektan 3. és Személyiséglélektan gyakorlat	5.
BTPS4020BA	Klinikai és egészséglélektan 2.	2	koll.	3	Klinikai- és egészséglélektan 1.	6.
BTPS4030BA	Klinikai pszichodiagnosztika	2	gyj.	3	Személyiséglélektan 2.	4.
BTPS4050BA	Klinikai gyermeklélektan	2	koll.	2	Személyiséglélektan 2.	3.
BTPS4090BA	Gyermek pszichodiagnosztika	2	gyj.	2	Fejlődéslélektan 2. és Személyiséglélektan 2.	4.

Munka- és szervezetpszichológia**(választandó minimum 9 kredit)
(min. 90 óra)**

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTPS4110BA	Munkapszichológia 1.	2	koll.	3	Bevezetés a munka- és szervezetpszichológiába	3.
BTPS4120BA	Munkapszichológia 2.	2	koll.	3	Munkapszichológia 1.	4.
BTPS4130BA	Munkapszichológiai laboratóriumi gyakorlat 1.	2	gyj.	3	Munkapszichológia 1.	4.
BTPS4140BA	Munkapszichológiai laboratóriumi gyakorlat 2.	2	gyj.	3	Munkapszichológiai laboratóriumi gyakorlat 1.	5.
BTPS4150BA	Fejezetek a szervezetpszichológiából	2	koll.	3	Bevezetés a munka- és szervezetpszichológiába	4.

Pedagógiai pszichológia**(választandó minimum 9 kredit)
(min. 90 óra)**

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTPS4210BA	Az iskolai tanítás-tanulás pszichológiája	2	gyj.	3	Bevezetés a pedagógiai pszichológiába	4.
BTPS4220BA	Tanulási zavarok	2	gyj.	3	Bevezetés a pedagógiai pszichológiába	5.
BTPS4230BA	A tehetségfejlesztés pszichológiája	2	gyj.	3	Bevezetés a pedagógiai pszichológiába	6.
BTPS4240BA	Tehetségdiagnosztika	2	gyj.	3	Bevezetés a pedagógiai pszichológiába	6.
BTPS4250BA	Az iskolapszichológia alapkérdései	2	gyj.	3	Bevezetés a pedagógiai pszichológiába	4.
BTPS4260BA	Iskolai mentálhigiéné	2	gyj.	3	Bevezetés a pedagógiai pszichológiába	5.

**IV. A pszichológia alkalmazása és története
(összesen 10 kredit, 150 óra)**

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTPS2510BA	Bevezetés a pedagógiai pszichológiába	2	koll.	2	A pszichológia főbb területei	3.
BTPS2520BA	Bevezetés a munka- és szervezetpszichológiába	2	koll.	2	A pszichológia főbb területei	2.
BTPS2530BA	Bevezetés a klinikai- és egészségpszichológiába	2	koll.	2	Személyiséglélektan 2.	4.
BTPS2540BA	Pszichológiatörténet	2	koll.	2	Kísérleti és általános pszichológia 2.	4.
BTPS2550BA	A pszich. jogi és etikai normái	2	koll.	2	–	1.

**V. Szabadon választható tantárgyak
(összesen 10 kredit)**

A Kar/Debreceni Egyetem által meghirdetett szabadon választható tárgyak közül, vagy a Pszichológiai Intézet szabadon választható tárgyai közül

Példatárgyak:

Kód	Tantárgy	Óra	Telj.	Kredit	Előfeltétel	Félév
BTPS4300BA	Bevezetés az etológiába	2	koll.	3	-	1.
BTPS4060BA	Krízislélektan	2	koll.	3	Személyiséglélektan 2.	4.
BTPS4070BA	Pszichoszomatika	2	koll.	3	Személyiséglélektan 3.	5.
BTPS4080BA	Gyerepszichoszomatika	2	koll.	3	Személyiséglélektan 3., Pszichoszomatika	6.
BTPS4310BA	Munkamemória és végrehajtoi funkciók	2	gyak.	3	Kísérleti és általános pszichológia 2.	5.

III. A KÖVETELMÉNYEK TELJESÍTÉSÉNEK ELLENŐRZÉSI, ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE (SZAKDOLGOZAT, ZÁRÓVIZSGA)

A pszichológia alapszakos (BA) oklevél megszerzésének feltételei:

- (1) végbizonyítvány (abszolutórium) megszerzése,
- (2) a szakdolgozat elkészítése,
- (3) a záróvizsga követelményeinek teljesítése,
- (4) az előírt középfokú komplex típusú nyelvvizsga megszerzése.

1. Végbizonyítvány (abszolutórium) megszerzése

A végbizonyítvány „a képzési és kimeneti követelményekben előírt kreditpontok megszerzését igazolja, amely minősítés és értékelés nélkül tanúsítja, hogy a hallgató a tantervben előírt tanulmányi és vizsgakövetelményeknek mindenben eleget tett.” (Ftv. 147.§ 45.)

A hallgatónak a pszichológia alapszakos tanulmányai során 180 kreditet kell összegyűjtenie. Ennek megoszlása a következő:

- általános kompetenciákat fejlesztő bölcsészettudományi és társadalomtudományi ismeretek tárgyai – 30 kredit
- általános szakterületi ismeretek, alaptudományi tanulmányok tárgyai – 80 kredit
- határtudományok és kutatómódszertan – 50 kredit, amelyből a szakdolgozat 4 kredit
- a pszichológia alkalmazása és története – 10 kredit
- szabadon választható tárgyak – 10 kredit

2. Szakdolgozati követelmények

Pszichológia alapszakon a szakdolgozat a pszichológia négy alaptudományi szakágának keretén belül készített négy műhelymunka portfóliója. Mindegyik műhelymunka célja valamilyen tudományos vagy gyakorlati kérdéskörhöz, problémához kapcsolódó vizsgálat megtervezése.

A műhelymunkák felépítése:

- (1) A téma szempontjából releváns legfrissebb szakirodalmi előzmények felkutatása és bemutatása. A műhelymunka értékét növeli, ha angol nyelvű szakirodalmat is felhasznál a műhelymunka készítője.
- (2) Hipotézisek felállítása, melyeket a hallgató vizsgálni kíván.
- (3) A feltételezett vizsgálati minta leírása.
- (4) Az alkalmazni kívánt eljárások pontos bemutatása, annak bizonyítása, hogy az adott eljárások megfelelőek a kérdéskör beható vizsgálatához.
- (5) A kapott adatok szándékolt feldolgozási módjának bemutatása.

A műhelymunkák terjedelme minimum 11 oldal, maximum 20 oldal - egy kivételével, melynek kidolgozási mélysége meg kell haladja a másik háromét. Ennek a munkának a terjedelme minimum 30 oldal.

A szakdolgozati érdemjegyet a négy műhelymunka érdemjegyének átlaga adja, melybe a legalaposabban kidolgozott műhelymunka érdemjegye kétszeres súllyal számít. E munka címe fog az elektronikus leckekönyvbe bekerülni a szakdolgozat címeként.

A szakdolgozati portfóliónak a nagy műhelymunka írásbeli értékelését is tartalmaznia kell.

A záróvizsga félévében, amennyiben az egyik közepes terjedelmű műhelymunkája az adott hallgatónak elégtelen lenne, akkor azt a megadott határidőn belül újraírhatja. Ha az újraírt dolgozat érdemjegye is elégtelen, akkor a hallgató csak a következő szemeszterben tudja újra ezt a műhelymunkát (tantárgyat) teljesíteni.

Az empirikus kutatást is tartalmazó, témavezetett műhelymunka jegye amennyiben elégtelen, azt javítani az adott félévben nem lehetséges.

A szakdolgozattal kapcsolatos részletező elvárásokat, követelményeket a „Műhelymunkák készítése és értékelése” című melléklet tartalmazza.

3. A záróvizsga követelményei

A záróvizsga egy írásbeli és egy szóbeli részből áll.

a) Írásbeli vizsga

Az írásbeli részben a hallgatók ún. tesztkérdésekre válaszolnak. E kérdések (alaptudományi szakáganként 10-20) minden záróvizsga alkalmával aktuálisan kerülnek kiválasztásra a hallgatók által előre ismert kérdéskörök adatbázisából. Az alaptudományi szakágak: fejlődéslélektan, általános lélektan, személyiséglélektan, szociálpszichológia.

A kérdéseket feleletválasztós teszt formájában kapják a hallgatók, azaz minden kérdésnél több válasz szerepel, melyek közül például csak egy válasz a helyes, vagy egy helytelen.

Az írásbeli vizsga lebonyolítása számítógép segítségével történik. Egy időben annyi hallgató vehet részt rajta, ahány számítógépet tudunk biztosítani. Véletlenítő programmal generáltatjuk a kérdéseket, s számítógépes program segítségével érjük el azt is, hogy a vizsga befejeztével a hallgató képernyőjén azonnal megjelenik az eredmény, az oktató pedig valamennyi hallgató eredményét látja a saját képernyőjén. Minden helyes válasz egy pontot ér.

Az írásbeli záróvizsga A és B vizsgarészből áll, és kötelező az A vizsgarésszel kezdeni. A szóbeli záróvizsgára bocsátás előfeltétele az egyik vizsgarészből legalább 50% elérése. Amennyiben mindkét vizsgarészből sikertelen lenne a teszt, akkor a záróvizsga írásbeli része sikertelennek minősül, és a következő záróvizsga időszakban van lehetősége a hallgatónak az írásbeli rész megismétlésére.

Az írásbeli eredménye: 50% és felette megfelelt, 50% alatt nem megfelelt.

Az írásbeli eredményét a záróvizsga-bizottság figyelembe veszi a végső értékelésnél.

b) Szóbeli vizsga

A szóbeli záróvizsga szintén két komponensből áll, a szakdolgozati portfólió bemutatásából és egy – a pszichológiai alaptudományi szakágainak ismeretanyagát átfogó, előre meghatározott kérdéssorból származó – tétel kidolgozásából és kifejtéséből áll. A tételeket az illetékes szaktanszékek a záróvizsga előtt legalább fél évvel közreadják.

A szóbeli záróvizsga menete az alábbi:

a. A hallgató 15 percben ismerteti a szakdolgozati portfólió elemeit képező négy műhelymunkáját, kiemelten a legalaposabban kidolgozottat, majd 10 percben válaszol a bíráló és a záróvizsga-bizottság tagjai által feltett kérdésekre.

b. A hallgató 10 percben kifejti a húzott tételét, majd 10 percben válaszol a záróvizsga-bizottság tagjainak a tételből feltett kérdéseire.

A szóbeli vizsga tételei:

A perceptuális folyamatok általános jellegzetességei

A vizuális információfeldolgozás folyamata

Akusztiikus észlelés: a hangoktól a beszédészlelésig

Éberség, aktivitás, mentális kapacitás, teljesítmény

Adaptáció: a tanulási folyamatok típusai és jellegzetességei

Az emlékezeti folyamatok típusai és jellegzetességei, emlékezeti modellek

Motivációs mechanizmusok, a motiváció típusai, motivációs elméletek

Emocionális folyamatok, érzelemelméletek, az érzelmek vizsgálata

Humánspecifikus megismerő folyamatok pszichológiája: döntéshozatal, következtetés, problémamegoldás, intelligencia, kreativitás

A nyelv pszichológiai vonatkozásai

A fejlődés genetikai és biológiai meghatározói

Kötődés

Kortárskapcsolatok

Kognitív fejlődés

Erkölcsei fejlődés

Pszichoszexuális fejlődés

Nyelvi fejlődés

Éntudat, énkép fejlődése

Érzelmek fejlődése

A rajz és mese fejlődéslélektani vonatkozásai

Típustanok és vonáselméletek

A személyiség behaviorista és kognitív megközelítése:

Sigmund Freud és a klasszikus pszichoanalízis személyiségmodellje

Carl Gustav Jung analitikus pszichológiája és személyiségmodellje

A személyiség, mint társadalmi produktum megközelítése a neoanalitikus elméletekben (Adler, Horney, Erikson, Fromm, Sullivan)

A "harmadik erő", avagy a humanisztikus pszichológia

Kommunikációelmélet és rendszerszemlélet. Kialakulása és hatása a személyiségmodellekre és a pszichoterápiás elméletekre

A transzperszonális pszichológia szellemi horizontja és főbb képviselőinek elméleti alapvetései.

A korai személyiségfejlődés a brit tárgykapcsolat-elméleti iskola (Melanie Klein), valamint a fejlődési énpeszichológia (Margaret Mahler) tükrében.

A korai személyiségfejlődés a szelfpszichológia tükrében.

A szociálpszichológia tudománya (tárgya, axiómái, módszerei, jellegzetes témakörei, kutatási kérdései és elméletei és az alkalmazás lehetősége. A szociálpszichológia történetének legfőbb fordulópontjai és fejlődésének irányai).

Önmagunk és mások megismerése és értékelése (személyészlelés, attribúció, és self).

Attitűd I: Az attitűd fogalma, mérése, az attitűdváltozás meggyőzés útján.

Attitűd II: Az attitűd és viselkedés kapcsolata, attitűddinamika, kognitív stílus.

A csoportok észlelése (a sztereotípiák kialakulása, funkciói, megváltoztatásának lehetőségei).

A proszociális és az agresszív viselkedés. (proszociális viselkedésosztályok, a segítségnyújtás modelljei, a segítségnyújtást befolyásoló alapvető emberi normák, az agresszióra adott típusos magyarázatok).

A személyközi vonzalom és a szoros kapcsolatok szociálpszichológiája.

Csoportjelenségek I.: Befolyásolás a csoportban (többségi és kisebbségi hatások; a csoportdöntés).

Csoportjelenségek II: Interakció és kölcsönös függés: Csoportstruktúra, a vezetés, csoportteljesítmény, a vegyes motívumú dilemmákra adott válaszok.

A társas identitás és csoportközi viszonyok.

A szóbeli vizsga tételei adott tanévben változhatnak, a tételekhez kulcsszavakat kapnak a hallgatók.

A záróvizsgának mindkét szóbeli komponensét a vizsgabizottság ötfokozatú érdemjeggyel értékeli. A vizsgázónak bármely komponensben legalább kettes érdemjegyet kell elérnie ahhoz, hogy a záróvizsga egésze érvényes legyen. A záróvizsga végső érdemjegyét a szóbeli komponensek átlaga adja, figyelembe véve az írásbeli záróvizsga eredményét.

A záróvizsga-bizottság legalább négytagú. Elnöke a Pszichológiai Intézet vezető oktatója, aki az alapképzés egy tantárgyának tantárgyfelelőse, két tagja a Pszichológiai Intézet minősített oktatója. A negyedik tagja külső személy, a Debreceni Egyetemen közalkalmazotti jogviszonyban nem álló szakember, lehetőség szerint a pszichológia minősített oktatója. A záróvizsga-bizottság tagjai közösen állapítják meg a záróvizsga érdemjegyét.

A pszichológia alapszak

„Műhelymunkák készítése és értékelése” című

MELLÉKLETE

I. ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEK

Általános tudnivalók

1. Pszichológia alapszakon a szakdolgozat a pszichológia négy alaptudományi szakágának keretén belül készített négy műhelymunka portfóliója.
2. Mindegyik műhelymunka célja valamilyen pszichológiai jellegű tudományos vagy gyakorlati kérdés, probléma felvetése és annak igényes tanulmányozása.
3. A négy műhelymunka közül három közepes terjedelmű (11–20 oldal). Az Intézeti Tanács 2014. február 12-i határozata alapján, a közepes műhelymunka terjedelmére vonatkozó

minimum követelmény 11 oldal, irodalomjegyzék és mellékletek nélkül. A negyedik, nagyobb terjedelmű (30–40 oldal) műhelymunkának empiriát (valódi kutatást, vizsgálatot) is kell tartalmaznia. Utóbbi csak bejegyzett témavezető kontrollja mellett készíthető.

4. Műhelymunkát mind a négy alaptudományi szakágból kell készíteni, de azt a hallgató maga dönti el, hogy a hosszabb, kutatást is tartalmazó munkát mely szakág keretén belül kívánja végezni.
5. A műhelymunkák készítésének ideje a BA képzés utolsó, harmadik éve. Ettől való eltérést – csak kivételesen méltányolható esetben – az intézet igazgatója engedélyezhet.
6. Elégtelen műhelymunka javítása az adott félévben nem lehetséges. A záróvizsga félévében, amennyiben az egyik közepes terjedelmű műhelymunkája az adott hallgatónak elégtelen lenne, akkor azt a megadott határidőn belül újraírhatja. Ha az újraírt dolgozat érdemjegye is elégtelen, akkor a hallgató csak a következő szemeszterben tudja újra ezt a műhelymunkát (tantárgyat) teljesíteni. Az empirikus kutatást is tartalmazó, témavezetett műhelymunka jegye amennyiben elégtelen, azt javítani az adott félévben nem lehetséges.
7. A kutatást is tartalmazó műhelymunkánál témavezető választása kötelező. A témavezetővel való konzultáció javasolt, de nem kötelező, és ennek szakmai következményeit a hallgató vállalja. Ha nem konzultált, akkor az értékelés szöveges részében a témavezető ezt jelezheti.
8. A kutatást is tartalmazó műhelymunka témavezetője bármelyik oktató lehet az adott szakágat képviselő tanszékről, aki pszichológia alapszakon tanít – természetesen az egyenletes oktatói terhelés elvének érvényesítése mellett. Ezen elv érvényesítése a tanszékvezetők feladata.
9. A műhelymunkákat azok az oktatók osztályozzák meghatározott szempontok alapján (lásd lentebb), akinél a hallgatók a műhelymunkáikat írták. Az osztályozás a szempontok alapján készített Értékelő lapon történik. Az Értékelő lap kitöltése az oktató számára kötelező. Amennyiben az oktató a szempontok mentén történő értékelés megtörténte után az értékelést szükségesnek látja kiegészíteni, szöveges megjegyzéseket fűzhet a műhelymunkához.
10. A kutatást is tartalmazó műhelymunka érdemjegye a szakdolgozati portfólió összesített érdemjegyének meghatározásakor kétszeres súllyal számít.
11. A hallgatónak valamennyi műhelymunka esetében aláírásával kell igazolnia, hogy a munka a nemzetközi szerzői normák tiszteletben tartásával készült.
12. A műhelymunkákat a hallgató köteles megőrizni, a záróvizsga félévében összefűzve leadni (portfólió), és a Debreceni Egyetem Elektronikus Archívumába (DEA) feltölteni.
13. A szakdolgozati portfólió ismertetése, illetve védeése a záróvizsga része.
14. Összhangban más egyetemeken zajló pszichológiai képzések rendjével, illetve a pszichológia tudományában uralkodó egyértelmű ajánlással, a Debreceni Egyetem Pszichológiai Intézetében folyó BA és MA képzésben, továbbá a tudományos diákköri munkában is, etikai engedély-köteles az empirikus kutatások folytatása (lásd: Etikai engedély kérelmezése hallgatók által folytatott empirikus vizsgálatokhoz c. fejezet).

A három közepes terjedelmű (11–20 oldalas) műhelymunka értékelésének szempontjai

- a probléma megfogalmazása és kifejtése (körülírtság, szakszerűség, a témának adekvát szakirodalmi háttérre való támaszkodás)
- a tervezett vizsgálat leírásának korrektsége (mintavétel, vizsgálati módszerek, a kapott adatok feldolgozásának módszerei)
- a hivatkozások megfelelősége (mennyiség, minőség; a formai kívánalmaknak való megfelelés a szövegközi hivatkozásokor és az irodalomjegyzékben)
- a műhelymunka érthetősége, szerkesztése, stílusa

Mind a 4 szempontra maximum 5-5 pont, összesen 20 pont adható, ami a szempontok számával osztandó. Amennyiben az osztás eredménye nem egész szám, az érdemjegy megállapítása a kerekítés

szabályai szerint történik. 1,5; 2,5; 3,5; 4,5 átlagpontszám esetén a bíráló dönt a végleges jegy értékéről.

Ha a műhelymunka értékelési szempontjai közül az egyik részpontszám 0, akkor elégtelenre kell értékelni a dolgozatot, de ebben az esetben a bírálónak kötelező szöveges megjegyzést írnia.

Kiegészítő pontot kaphat az a hallgató, aki

- rámutat a felvetett pszichológiai kérdés társadalmi és/vagy szakmai és/vagy gyakorlati jelentőségére (+1 pont);
- szakirodalmazása az elvárhatót meghaladó mélységű (részletező, angol nyelvű, pontosan a problémához illő és friss szakirodalmak) (+1 pont).

Plusz pont/pontok elnyerése esetén az osztás továbbra is 4-gyel történik.

A hosszabb (30–40 oldal), kutatási beszámolót is tartalmazó műhelymunka értékelésének szempontjai

- a probléma megfogalmazása és kifejtése (körülírtság, szakszerűség, a témának adekvát szakirodalmi háttérre való támaszkodás)
- a hivatkozások megfelelősége (mennyiség, minőség; a formai kívánalmaknak való megfelelés a szövegközi hivatkozáskor és az irodalomjegyzékben)
- a műhelymunka érthetősége, szerkesztése, stílusa
- a változók operacionalizálásának, a módszer megtalálásának és bemutatásának a színvonala
- a mintaválasztás minőségi és mennyiségi szempontból való megfelelése
- a statisztikai elemzés problémához való illeszkedése, eredmények bemutatásának és értelmezésének a színvonala.

Mind a 6 szempontra maximum 5-5 pont, összesen 30 pont adható, ami a szempontok számával osztandó. Amennyiben az osztás eredménye nem egész szám, az érdemjegy megállapítása a kerekítés szabályai szerint történik. 1,5; 2,5; 3,5; 4,5 átlagpontszám esetén a bíráló dönt a végleges jegy értékéről.

Ha a műhelymunka értékelési szempontjai közül az egyik részpontszám 0, akkor elégtelenre kell értékelni a dolgozatot, de ebben az esetben a bírálónak kötelező szöveges megjegyzést írnia.

Kiegészítő pontot kaphat az a hallgató, aki

- újszerű, eredeti problémát fogalmaz meg (+1 pont);
- rámutat a felvetett pszichológiai kérdés társadalmi és/vagy szakmai és/vagy gyakorlati jelentőségére (+1 pont);
- szakirodalmazása az elvárhatót meghaladó mélységű (részletező, angol nyelvű, pontosan a problémához illő és friss szakirodalmak) (+1 pont);
- a minta nagysága az elvárhatót lényegesen meghaladja (+1 pont).

Plusz pont, pontok elnyerése esetén az osztás továbbra is 6-tal történik.

A műhelymunkák formai kivitelezésének tekintetében a BTK által előírt követelmények az irányadók.

BTK-melléklet (a pszichológia BA KKK-jának megfelelően módosítva)

16. §

(a DE TVSZ 24. § (1), (2), (3), (6) és (8) bekezdéséhez)

(1) A szakdolgozat, diplomadolgozat, diplomamunka, záródolgozat (a továbbiakban diplomamunka) a pszichológia négy alapterületének megfelelően négy adott, a jelen szabályzat rendelkezései alapján kiválasztott témakör önálló szakmai munkán alapuló, tudományos igényű és/vagy gyakorlati

feldolgozása, amelyek a hallgató alapos tárgyi ismereteiről és ezek alkalmazásában szerzett jártasságáról is tanúskodnak. A hallgatónak mindegyik műhelymunka esetében nyilatkoznia kell arról, hogy a műhelymunkák a szerzői jogok nemzetközi szabályainak megfelelően készültek, saját, önálló munkái, és az erről szóló aláírt nyilatkozatot csatolnia kell mind a négy nyomtatott és elektronikus formához.

(2) A műhelymunkák témáinak kiírásáról az intézeteknek/tanszéknek minden tanévben, az őszi félév első hónapjának a végéig gondoskodniuk kell. A meghirdetett témák közül az alapképzésben (BA) a negyedik félév végéig kell választaniuk a hallgatóknak. A kutatást is tartalmazó műhelymunka címét az érintett intézetben kell bejelenteni.

(3) A műhelymunkák tartalmi követelményeit, az értékelés általános szempontjait és a műhelymunkákhoz rendelt kreditek számát a szak követelményei alapján a szakos kreditlisták, illetve a szakos tájékoztatók, rendelkezések tartalmazzák.

(4) Az OTDK-n fődíjat, díjat (1., 2. vagy 3. helyezést) vagy különdíjat nyert dolgozatot, ha az megfelel az intézet/tanszék által előírt szakos követelményeknek, az intézet-/ tanszékvezető külön bírálat nélkül, jeles minősítéssel elfogadhatja műhelymunkának. Egyéb, országos vagy nemzetközi pályázatok esetén elért kimagasló teljesítmény intézeti, tanszéki vélemény alapján hasonlóan minősíthető.

(5) A műhelymunkák terjedelmét a pszichológia alapszakos hallgatók esetében – a BTK követelményeivel összhangban – a Pszichológiai Intézet külön szabályozza.

(6) A műhelymunkákból készített portfóliót a hallgató – őszi félév esetén november 30-ig, tavaszi félév esetén március 31-ig – köteles benyújtani egy számítógéppel szerkesztett, spirálozott példányban az intézeti oktatásszervezőnek, valamint ezzel egyidejűleg elektronikus formában feltölteni a Debreceni Egyetem Elektronikus Archívumába (DEA). Az intézet a benyújtás határidejét kérelemre egy héttel meghosszabbíthatja. Csak annak a portfóliónak a védeése kezdhető meg, amely elektronikus és papíralapú formában is benyújtásra került. A kutatást is tartalmazó műhelymunka értékelésére a tanszékvezető bíráló tanárt kér fel (a témavezetőt vagy más oktatót). Az e munka értékelésére szolgáló – az oktató által kitöltött és aláírt – Értékelő lapot a portfólióhoz kell csatolni, melyet legalább egy héttel a záróvizsga előtt el kell juttatni a műhelymunka írójának.

II. A MŰHELYMUNKÁK TARTALMI ÉS FORMAI KÖVETELMÉNYEI

A műhelymunka kivitele

I. Külső megjelenés

- Első borítólappal: átlátszó műanyag (plexi)
- Hátsó borítólappal: fekete karton
- Kötés: spirálozás

II. Belső címlap feliratai (1. és 2. melléklet):

- Egyetem, kar, intézet megnevezése
- A műhelymunka címe
- A szerző neve, évfolyam, szak megnevezése
- Témavezető neve, beosztása
- A műhelymunka benyújtásának helye (Debrecen) és éve

III. Önálló munkáról szóló nyilatkozat

A tartalomjegyzéket a nyilatkozat utáni oldalon decimális számrendszerben kell közölni. Nem számozandó a bevezetés, az irodalomjegyzék és a mellékletek.

A műhelymunka szerkezete

A közepes terjedelmű műhelymunkák esetében:

- Címoldal
- Nyilatkozat
- Tartalomjegyzék
- Bevezetés
- Témafelvetés
- Szakirodalmi áttekintés
- Kérdésfelvetés
- A tervezett kutatás bemutatása (minta, vizsgálati és feldolgozási és módszerek)
- Irodalomjegyzék
- Mellékletek

A nagyobb terjedelmű, kutatást is tartalmazó műhelymunka esetében:

- Címoldal
- Nyilatkozat
- Tartalomjegyzék
- Bevezetés
- Témafelvetés
- Szakirodalmi áttekintés
- Kérdésfelvetés
- A kutatás bemutatása (minta, vizsgálati és feldolgozási és módszerek)
- Eredmények és azok értékelése
- Következtetések és javaslatok
- Összefoglalás
- Irodalomjegyzék
- Mellékletek

A nagy műhelymunka ajánlott tagolása

A cím

Legyen rövid, érthető és a tartalmat jól kifejező.

Nyilatkozat

A hallgatónak nyilatkoznia kell arról, hogy a műhelymunka a szerzői jogok nemzetközi szabályainak megfelelően készült saját, önálló munkája, és az erről szóló aláírt nyilatkozatot csatolnia kell a nyomtatott és/vagy elektronikus formához.

Tartalomjegyzék

A tartalomjegyzéket a decimális számrendszerben kell közölni.

A tartalomjegyzékben a Bevezetés, az Irodalomjegyzék és a Mellékletek nem számozandók.

Bevezetés

Körülhatárolja a témát, annak elméleti és gyakorlati jelentőségét vázolja.

Témafelvetés

A saját célkitűzéseket, a vizsgálat tárgyát meghatározza.

Szakirodalmi áttekintés

A témával szorosan összefüggő szakirodalmat dolgoz fel. Az irodalomban ismertett eredményeket rendszerezni, kritikailag elemezni kell. Terjedelme a dolgozat 25–35%-a. Hivatkozás nélkül csak saját gondolatok szerepeljenek.

Kérdésfelvetés

A kutatói hipotéziseket ebben a fejezetben világosan definiálni kell.

A kutatás bemutatása (minta, vizsgálati és feldolgozási és módszerek)

A mintavétel módját, a kísérlet, illetve vizsgálat körülményeit, a felhasznált módszereket (pl. kérdőívek, sztenderd vizsgálatok), az adatelemzést megelőző tapasztalatokat kell leírni. A fejezet ne haladja meg az összes terjedelem 15–20%-át.

Eredmények és azok értékelése

Ez a fejezet a vizsgálat során gyűjtött adatok elemzésének eredményeit tartalmazza. A hipotéziseket a pszichológiai statisztika eljárásainak segítségével kell vizsgálni. Az eredményeket célszerű táblázatokban összefoglalni, ábrákkal szemléltetni. Ugyanaz az információ ne szerepeljen több formában (pl. táblázat és ábra azonos adatokról). Az idegen nyelvű statisztikai programmal kapott eredmények, grafikonok csak magyar feliratokkal ellátva kerülhetnek be a dolgozatba. Az adatok, táblázatok és ábrák mindig okkal szerepeljenek, nincs szükség a statisztikai program által kiadott összes adatra, táblázatra. Fontos, hogy a jelölt az eredményeit pontosan és áttekinthetően rögzítse, magyarázza és más szakirodalmi adatokkal is vesse egybe. E fejezet az összes terjedelemnek 30–40%-át képezze.

Következtetések és javaslatok

Ebben a fejezetben célszerű összefoglalni a legfontosabb következtetéseket, kifejteni azok gyakorlati jelentőségét. A vizsgálat továbbfejlesztésére vonatkozó javaslatoknak is itt szerepeljenek

Összefoglalás

Az összefoglalásban röviden ismertetni kell, hogy a vizsgálat milyen kérdésekre terjedt ki, ismertetni kell a fontosabb megállapításokat és következtetéseket. Bátran és egyértelműen közölni kell, hogy mely célkitűzést és miért nem sikerült megvalósítani. (Megfelelő indoklás mellett ez nem csökkenti a munka értékét!) Az eredmények szakirodalmi keretbe helyezése is meg kell, hogy történjen. Az eredmények általánosíthatósága is ebben a részben taglalendő.

Irodalomjegyzék

Az „Irodalomjegyzék” összeállítása legyen pontos és gondos, akkor, és csak akkor jelenjen meg egy szakirodalom az irodalomjegyzékben, ha a szövegben hivatkozott rá a szakdolgozó. A hivatkozott szakirodalmakat, az első szerzők nevének abc sorrendjében kell feltüntetni, sorszámozás nélkül. A szerzők tudományos címét (Prof., Dr., Habil.) nem kell feltüntetni. Ha más nem teszi egyértelművé a sorrendet: a rövidebb név megelőzi a hosszabbat, az egyszemélyes cikk a többszemélyest, a korábbi publikáció a későbbit. A felhasznált irodalom összeállításakor a címek leírásánál alapvető követelmény, hogy a bibliográfiai tételek pontosan és ellenőrizhetően tartalmazzák az adatokat, amelyek alapján a visszakereshetőség biztosítható. Az irodalomjegyzékben az egységek 0,7 cm-es függő behúzással készüljenek.

Mellékletek

Ide kerülnek azok a nagyobb méretű táblázatok, ábrák, amelyek szövegek közötti elhelyezése gondot okozott volna. Ide helyezhetők el a kérdőíves felmérés alapjául szolgáló dokumentumok (pl. interjúvázlat, kérdőív).

A felhasznált irodalom feltüntetésének módja az irodalomjegyzékben

Folyóiratokban megjelent közlemények esetén:

Vezetéknév, keresztnév első betűje, zárójelben a megjelenés éve, kettőspont, a cikk címe, pont, folyóirat neve, vessző, évfolyamszám, vessző, zárójelben a kötetszám, vessző, oldalszám (től–ig), pont. A folyóirat címe és az évfolyam dőlt betűvel szerepeljen, a kezdő és záró oldalszám között (től–ig) minden esetben gondolatjel (nagyköötjel) szükséges. Pl.:

Százdi A. (2006): Teljesíteni a feladatot. Beszélgetés Solymosi Frigyes akadémikussal. *Tehetség*, 14, (3), 12–15.

Amennyiben az adott folyóirat az egy évfolyamon belüli kötetszámaiban folyamatos lapszámozást alkalmaz (tehát nem kezd elölről a számozást az egyes kötetszámokban), csak az évfolyamot kell feltüntetni, a kötetszámot nem. Ma már a legtöbb folyóiratban ezt a formát alkalmazzák. Pl.

Mellenbergh, G. J., van der Linden, W. J. (1981): The linear utility model for optimal selection. *Psychometrika*, 46, 283–293.

Ha egy szerzőnek vagy szerzőknek azonos évben megjelent több cikkére hivatkozunk, a megjelenés évszáma után a megfelelő abc betűket írjuk. Amennyiben külföldi szerzőről vagy idegen nyelven író magyar szerzőről van szó, a családi név után vessző következik, utána a keresztnév kezdőbetűje, utána pont. Pl.:

Hidegkuti, I., De Boeck, P. (2007): Between-group differences and taxometrics. *Psychological Reports, 100*, 211–230.

Más esetben magyar szerzők esetén nem tesszük ki a vesszőt a családnév után.

Könyvek esetén:

A szerző(k) neve, zárójelben a megjelenés éve, kettőspont, a könyv címe (dőlt betűvel), pont, a kiadó neve, vessző, a megjelenés helye, pont. Pl.:

Inántszy-Pap J., Orosz R., Pék Gy., Nagy T. (2010): *Tehetség és személyiség-fejlesztés*. Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége, Budapest.

Ha az adott könyv egyes fejezeteit különböző szerzők írták, akkor: a fejezet szerzőjének neve, pont, megjelenési éve zárójelben, kettőspont, a fejezet címe, „In”, kettőspont, a szerkesztő(k) neve, „(szerk.)”, kettőspont, a kötet címe (dőlt betűvel), pont, a kiadó neve, vessző, a kiadás helye, pont, és a közlemény oldalszáma (-tól–ig), pont. Pl.:

Polonyi T., Németh D. (2002): Munkamemória és kétnyelvűség. In: Kampis Gy., Ropolyi L. (szerk.): *Evolúció és megismerés*. Typotex, Budapest. 149–159.

Tóth L. (1999): Rávezető és közlő módszerek a tehetségesek oktatásában. In: Balogh L. (szerk.): *Tehetség és iskola*. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen. 130–143.

Szerkesztett könyvek esetén: a szerkesztő neve, zárójelben: szerk., zárójelben a megjelenés éve, kettőspont, a könyv címe (dőlt betűvel), pont, kiadó neve, a megjelenés helye, pont, Pl.:

Balogh L. (szerk.) (1999): *Tehetség és iskola*. Kossuth Egyetemi Kiadó, Debrecen.

Angol nyelvű könyvek esetében a kiadás helye jön először, utána kettőspont, és a kiadó neve, pont. Pl.

Wallace, D. B., Gruber, H. E. (1989): *Creative people at work*. New York: Oxford University Press.

Egyéb időszaki kiadványban megjelent tanulmány esetén:

A szerző (előadást tartó) neve, évszám zárójelben, az előadás címe, a kongresszus címe, témája (ha van ilyen és a kiadvány tartalmazza), a kongresszus, konferencia neve és sorszáma (dőlt betűvel), helye, időpontja (év, hó, nap), a kongresszusról kiadott kiadványcíme, kötetszám, a kiadványt szerkesztő neve (ha szerepel a kiadványban), a kongresszust rendező (szerv/ek) neve, a kiadvány megjelenésének helye, éve, kiadója, a kiadás helye, a szerző előadásainak oldalszáma (-tól –ig). Pl.:

Münnich Á. (2004). Neurális és axiomatikus modellek a pszichológiában (Grastyán Endre előadás). *A Magyar Pszichológiai Társaság XVI. Országos Nagygyűlése*, Debrecen, 2004. május 27–29. Előadáskivonatok. Debreceni Egyetem Pszichológiai Intézete, Debrecen. 98–99.

Online elért közlemény esetén:

Ugyanúgy hivatkozunk, mint egyébként, de feltüntetjük külön sorban az elérés helyét is. Vagy ha a munkának van doi száma, akkor azt. Pl.

Balázs, K., Hidegkuti, I., De Boeck, P. (2006). Detecting heterogeneity in logistic regression models. *Applied Psychological Measurement, 30*, 322–344.

Absztrakt, letöltve: <http://apm.sagepub.com/content/30/4/322.abstract>.

Tsorbatzoglou, A., Kertész, K., Módos, L., Németh, G., Máth, J., Berta, A. (2007). Corneal endothelial function after phacoemulsification using the fluid-based system compared to conventional ultrasound technique. *Eye, 21*, 727–732.

doi:10.1038/sj.eye.6702314.

Az irodalmi hivatkozás módjai a szövegben

Egy szerző egy munkájára történő hivatkozás

A szerző vezetéknéve, ezt követi a közlemény megjelenésének évszáma, pl.: (Szabó, 1990).

Több szerző esetén

Kétszerős munkánál mindig, mindkét szerző nevét fel kell tüntetni, illetve és kötőszó kerül közéjük, pl. (Czigler és Kondé, 2002). Kettőnél több szerző esetén, amikor a hivatkozás a szövegben először szerepel, az összes szerzőt ki kell írni, illetve az utolsó szerző neve elé és kötőszót írunk, pl. (Bóta, Dávid és Páskuné Kiss, 2002). Majd amikor másodszor szerepel a szövegben, az első szerző neve után „és mts.” szerepel, pl. (Bóta és mts., 2002). Hat szerző, és hatnál több szerző esetén nem kell kiírni az összes szerzőt, hanem mindig az utóbbi formulát használjuk. A magyar „és” kötőszót használjuk akkor is, ha a hivatkozott szerzők külföldiek, pl. (Reis és Renzulli, 2002).

Több azonos tényt megállapító közlemény esetén

A zárójelben a hivatkozott munkákat pontosvevővel választjuk el, az első szerző neve alapján abc-rendben kell őket feltüntetni, pl. (Dávid, 2009; Tóth és Király, 2006). Ugyanazon szerző(k)nek a munkáit időrendben tüntetjük fel. A szerző munkáit, azonos évből, az évszám után „a”, „b”, „c” stb. megjelöléssel különítjük el, pl. (Münnich, 2007a; 2007b).

Közvetett hivatkozás esetén

Először annak a munkának a szerzőjét és a megjelenés évszámát tüntetjük fel, akinek a megállapítását feltüntettük, majd az „idézi” szó után annak a munkának a szerzőjét és a megjelenési évszámát, akinél ezt (az eredeti szerzőre hivatkozással) olvastuk, pl. (Sallay és Münnich, 1999, idézi Páskuné Kiss, 2002, 333. old.). Pontos visszakereshetőség kedvéért bármilyen kiegészítés szerepelhet a zárójelben (oldalszám, ábra, egyenlet). Közvetett hivatkozás esetén mindkét munka adatait fel kell tüntetni az irodalomjegyzékben.

Szó szerinti idézetek esetében

A szó szerinti idézetet 40 szó alatt a szöveg folytonos részévé tesszük, 40 szó fölött különálló egységként tüntetjük fel. A szöveget mindkét esetben idézőjelbe kell tenni, és ugyanúgy, mint mondatról mondatra átfogalmazott szöveg esetében, a hivatkozáskor az oldalszámot is meg kell adni, pl. (Kovács, 2011, 78. old.). Ha nincs oldalszám, akkor valamilyen módon visszakereshetővé kell tenni (alfejezet cím, bekezdésszám), pl. (Fons szerkesztősége, 2011, A bibliográfiai hivatkozások elkészítése szekció, 1. bekezdés).

További formai követelmények

- Az egyes oldalakon a szöveg szerkezete: 3 cm-es felső, 3 cm-es alsó, baloldalon 3 cm-es, jobb oldalon 2 cm-es margó, másfeles sortávolság, TNR 12-es betűnagyság.
- Oldalszámok a lap alján, középen.
- A műhelymunkák oldalszámozása a tartalomjegyzékkel kezdődik, és az irodalom-jegyzékkel fejeződik be.
- A „Bevezetés” kivételével az egyes fejezeteket decimális rendszerű számozással:
 - a főfejezeteket egy számjeggyel (1., 2., 3. stb.),
 - az alfejezeteket két-három számjeggyel (1.1., 1.2., vagy 1.1.1., 1.1.2. stb.) kell ellátni.
- A műhelymunkák tartalomjegyzéke, elkülönített fejezetei és irodalomjegyzéke mellett függelék is közölhető, amelyben további illusztrációs anyagok szerepelhetnek. A függelék nem tartozik bele a dolgozat megszabott terjedelmébe.
- Az idézetek nem haladhatják meg a dolgozat terjedelmének 15%-át.
- A dolgozatban foglalt illusztrációk, ábrák aránya nem haladhatja meg a dolgozat terjedelmének 10%-át.

- Egy dolgozaton belül legfeljebb háromszintű tagolás alkalmazása ajánlott. Ennél több szintű tagolás nehezen követhetővé teszi a munkát.
- Az olvasást megkönnyíti, ha a dolgozat részei arányosan tagolódnak bekezdésekre. Egy bekezdés általában legyen hosszabb, mint egy mondat, de ne legyen hosszabb egy gépelt oldalnál. A bekezdések első sorát 1 cm-rel beljebb kell kezdeni. A bekezdéseket ne különítsék el sorkihagyások.
- A lábjegyzetek alkalmazását kerüljük.
- Kiemelésre kizárólag *dőlt betűt* alkalmazzunk. Az egy mondatnyi vagy egy mondatnál hosszabb kiemelésekkel takarékosan kell bánni.
- Számok írása
A számokat szövegben 10 alatt általában betűvel, tíztől felfelé számmal írjuk. Kivételt képeznek a statisztikai adatok, mértékek, ahol számokat írunk, és a sorozatban közölt számok, ahol lehet egységes írásmódot használni (pl. „a méréseket a hetedik, a kilencedik és a tizenegyedik osztályban végeztük”).
Statisztikai számítások eredményét általában három értékes jegy pontossággal közöljük. Ahol a számértékek statisztikai bizonytalansága nagyobb, elég két tizedesjegy is. A korrelációs együtthatóknál elég két tizedes jegy közlése. A tizedes jegyeket a magyar helyesírásnak megfelelően tizedesvessző előzi meg. Sűrű táblázatban a tizedesvesszőt el lehet hagyni, de csak akkor célszerű, ha ez a táblázat minden adatánál megtehető.
Az eredményeket bemutató statisztikai adatoknál általában (a dolgozat lényeges megállapításait illető számoknál lehetőleg mindig) közölni kell a szignifikancia mutatóit a szakterület elterjedt statisztikai próbái alapján.
- A műhelymunka tartalmi és esztétikai értékeit növelik a jól áttekinthető táblázatok, ábrák, grafikonok, diagramok és fényképek. Minden táblázatot, ábrát stb. sorszámokkal és címmel kell ellátni úgy, hogy táblázatok számát és címét a táblázat fölött, az ábrák számát és címét az ábra alatt kell közölni. Mindegyikre hivatkozni kell a szövegben. A sorszám és cím nem képezheti az ábra vagy diagram részét. A mellékleteket is sorszámokkal és címmel kell ellátni, és hivatkozni kell rájuk a szövegben.

III. ETIKAI ENGEDÉLY KÉRELMEZÉSE HALLGATÓK ÁLTAL FOLYTATOTT EMPIRIKUS VIZSGÁLATOKHOZ

Összhangban más egyetemeken zajló pszichológiai képzések rendjével, illetve a pszichológia tudományában uralkodó egyértelmű ajánlással, a Pszichológiai Intézet Tanácsa úgy döntött, hogy a Debreceni Egyetem Pszichológiai Intézetében folyó BA és MA képzésben, továbbá a tudományos diákköri munkában is, legyen etikai engedély-köteles az empirikus kutatások folytatása.

A szabály szerint a hallgatóknak az adatgyűjtés megkezdése előtt az Intézeti Kutatásetikai Bizottságtól kell kérni az adatgyűjtéshez szükséges etikai engedélyt.

A kérelmet a hallgatók az erre a célra kialakított online felületen nyújtják be. Amíg az online felület nem lép működésbe, a kérelmet az Intézeti Kutatásetikai Bizottság elnökéhez, Molnárné Kovács Judithhoz nyújtják be (kovacs.judit@arts.unideb.hu).

A kérelem tartalmazza a kutatás célját, a kutatásba bevonni készült személyek megközelítésének módját, ha valamilyen intézményen keresztül történik ez, akkor az intézményeket megkereső levelet, a vizsgálat során használt eszközök leírását (ha ismert eszközről van szó, elég rá hivatkozni, ha nem, az eszközről a megítéléshez szükséges elegendő információt szükséges biztosítani), továbbá csatolni kell a vizsgálati személyeknek szánt beleegyezési nyilatkozatot. Továbbá, néhány igennel vagy nemmel megválaszolható kérdésre kell választ adniuk (pl. jár-e a vizsgálat fájdalommal?), s ha valamelyikre igennel válaszolnak, azt indokolniuk szükséges. Önmagában az igen válaszok nem zárják ki az etikai engedély jóváhagyását.

Amennyiben a pszichológiai felmérés, betegvizsgálat, az egészségügyi és szociális ellátás bármely szintjén történik, érdeklődjön az adott intézmény speciális etikai követelményei és vizsgálati feltételei iránt és szerezze be a szükséges írásbeli engedélyeket! Az etikai engedély benyújtási határideje a dolgozatok leadási határidejét megelőző 30 nap. Az engedélyeket a bizottság 1 héten belül elbírálja.

A bizottság tehát általában véve azt ítéli meg, hogy a kutatás összhangban áll-e a pszichológiai kutatásokra vonatkozó általános etikai követelményekkel. A kutatások etikai kontrollja és engedélyeztetése, azon túl, hogy kifejezi e fontos szempont súlyát a mai pszichológiában, azzal a gyakorlati hozadékkal is jár, hogy lehetővé teszi a kutatási eredmények későbbi esetleges publikálását. Köztudomású, hogy ma már a folyóiratok nem közölnek olyan kutatást, melynek nincs etikai engedélye.